



Redactievergadering van tijdschrift 'Zoogdier'. Foto Zoogdierverseniging.

Twintig jaar Zoogdier: 1990-2010

De geboorte van Zoogdier

Zoogdier bestaat twintig jaar! De eerste hoofdredacteur, Reinier Akkermans, legde twintig jaargangen

Zoogdier op een rij en blikt terug. Hoe is het allemaal begonnen?

Reinier Akkermans

Aanvankelijk was de Zoogdierverseniging, die toen nog VZZ heette, vooral een club van zoogdierkundigen. Men deed onderzoek en vertelde daarover op de wetenschappelijke vergaderingen en soms werd er een artikel voor Lutra geschreven. In de jaren tachtig ontstond daarin een kentering. Het was sommige bestuursleden een doorn in het oog dat er geen binding was met het beschermen van zoogdieren en met de niet wetenschappelijk geschoolde "amateurs". Temeer omdat er een kaper op de kust verscheen. In navolging van het succes van het op amateurs gerichte vogeltijdschrift "Het Vogeljaar" was de hoofdredacteur daarvan, Jaap Taapken, buiten de vereniging om, in 1982 het zoogdiertijdschrift "Huid en haar" begonnen. De oprichting van dit tijdschrift was mede gestoeld op onvrede met het beleid binnen de VZZ en het puur wetenschappelijke karakter van Lutra. Een heikel punt was dat

het bestuur zich in die tijd niet openlijk tegen de plezierjacht wilde uitspreken. Soorten als wezel, hermelijn en bunzing mochten nog worden bejaagd. Iets wat nu onvoorstelbaar zou zijn.

Huid en haar Kortom: eind jaren tachtig giste het binnen de vereniging en het was duidelijk dat het roer om moest. Dat gebeurde, heel opmerkelijk, zelfs zonder ruzie. Er had zich een verjonging van het ledenbestand voorgedaan en de vereniging zat weer vol leven: de wetenschappelijke vergaderingen werden druk bezocht, men kende elkaar, men discussieerde en bovenal was men ervan overtuigd dat er dingen moesten veranderen. Er kwamen jongeren in het bestuur, de bescherming van de Europese zoogdieren werd tot speerpunt verheven en het idee van de Benelux-vereniging (dat in de praktijk niets voorstelde) werd verlaten. Al die verande-

ringen moesten tot uitdrukking gaan komen in een populair tijdschrift naast Lutra. Huid en haar diende daarvoor binnen de vereniging te worden binnengehaald en te worden 'omgebouwd' tot een nieuw verenigingstijdschrift naast Lutra. Daarvoor waren er zeker kansen, want eind jaren tachtig was Huid & haar gaan kwakkelen. Er was gebrek aan kopij, waardoor het onregelmatig verscheen, terwijl de kwaliteit van de artikelen bedroevend kon zijn. Bovendien was de opmaak nogal muf. Samenwerking tussen de Stichting Huid en haar en de VZZ kon dat verbeteren.

Binnen het bestuur werd ik aangewezen om het nieuwe tijdschrift op poten te zetten. Bij die keuze speelden mijn ervaring als hoofdredacteur van het tijdschrift Argus (het donateursblad van de Stichting Kritisch Faunabeheer, tegenwoordig Faunabescherming) een rol. Bovendien dacht



De eerste cover van het tijdschrift Huid en haar uit 1982

men dat iemand die afkomstig was uit de anti-jachtwereld wel voor bescherming moest staan. Een tijdschrift maken kun je niet alleen. Mijn companen uit de Argus-tijd waren bereid weer mee te werken. Zo kwamen fotoredacteur Pieter Elbers en vormgever Walter Lentjes bij het project.

Vlaanderen De VZZ was in die tijd klein en armlastig, en subsidies schaars, zodat de ambities uit eigen middelen moesten worden bekostigd. Samenwerking met derden was daarom nodig en die werd gevonden in de Vlaamse Nationale Campagne Bescherming Roofdieren (NCBR). Dit was een kleine actieclub die zich onder leiding van Dirk Criel richtte op de bescherming van roofdieren in Vlaanderen. Deze samenwerking had diverse voordelen: gegarandeerd polariserende standpunten, een groter lezerspubliek en een goede bron voor aardige artikelen, want in Vlaanderen werd in die tijd veel leuk zoogdieronderzoek gedaan.

Het eerste gezamenlijke nummer was al vrijwel gereed, inclusief de geheel vernieuwde opmaak, maar in het oude Huid en haar formaat, toen de samenwerking

met Huid en haar alsnog ontplofte. Helaas bleven de meningsverschillen tussen de partijen onoverbrugbaar. De samenwerking strandde in discussies over opmaak, formaat, en druk. De VZZ besloot alleen verder te gaan en Huid en haar stierf enkele jaren later een zachte dood. Na de breuk met Huid en haar is een andere drukker gezocht en verscheen korte tijd later de eerste Zoogdier, uitgebracht door VZZ en NCBR. Het formaat wijzigen ging niet meer en dit bleef gelijk aan Huid en haar.

Zwart-wit De nummers verschenen in zwart-wit, want voor kleur was geen geld. De naam werd Zoogdier. Het moest een Vlaams-Nederlands tijdschrift worden met het zwaartepunt op populair wetenschappelijke artikelen en een accent op zoogdierbescherming. Om dat te benadrukken was het woord zoogdierbescherming in de subtitel naar voren gehaald, want in de naam VZZ staat de tweede Z voor zoogdierbescherming. Het eerste jaar verschenen vier nummers, maar er was er niet een op tijd.

Vanaf het eerste nummer in 1990 tot 2003

verscheen Zoogdier vrijwel ongewijzigd. Er veranderde weinig aan inhoud, formule en verschijning. Afwisselend stonden er Vlaamse en Nederlandse artikelen in, met op de achterpagina een column van mijn hand waarin de zoogdierwereld werd geheld. Zelf ben ik in 1993 als hoofdredacteur vertrokken, vanwege te weinig tijd door de komst van een tweeling. Jaap Mulder nam het stokje over, na hem Marijke Drees, en zij werd weer opgevolgd door Marius den Boer. Dennis Wansink was lange tijd redactieassistent. De gewone redacteurs kwamen en gingen. Een ding bleef: Zoogdier kwam nooit op tijd uit. Wel voerde Marius in 2004 de kleurendruk en een iets breder formaat in, maar desondanks begon Zoogdier slechts te worden. Er stond nog maar zelden iets leuks in het blad, langzaam liep het leeg. Het zag er wel mooi uit, maar de schwing was eruit. De statische beelden op de achterpagina benadrukten dat. Ook de samenwerking met Vlaanderen was verwaterd. De NCBR, inmiddels opgedoekt, was vervangen door een losse verhouding met het Vlaamse Natuurpunt. Uiteindelijk verdween ook Marius. Redding was nodig en die werd vanaf 2008 gevonden in een intensieve samenwerking met Natuurpunt. Het Vlaams-Nederlandse karakter werd weer sterk en het formaat vergroot.

Anno nu Nu ziet Zoogdier er super uit en verschijnt op tijd. Maar is het huidige Zoogdier nog te vergelijken met de eerste opzet? Destijds schreven de onderzoekers onder de leden de artikelen in het blad. Tegenwoordig is er een verschuiving gaande naar medewerkers van de Zoogdierverseniging en Natuurpunt die onderzoek doen en daarover schrijven. Dit laatste is ongetwijfeld een gevolg van de verandering die binnen vrijwel alle veldorganisaties in Nederland en Vlaanderen heeft plaatsgevonden: van een door de leden zelf gerunde vereniging naar een medewerkersorganisatie met leden.

Is Zoogdier daardoor minder leuk geworden? Misschien een beetje te populistisch, maar is dat niet de gekleurde mening van een ex-hoofdredacteur? Wat echt belangrijk is: Zoogdier bestaat na 20 jaar nog steeds, is jong en is met de tijd mee geëvolueerd. Daar ben ik als medeoprichter best trots op.

Reinier Akkermans,
de eerste hoofdredacteur van Zoogdier
reinier.akkermans@home.nl